

LUND UNIVERSITY

Hårda tider för damen i Kiev

Lenhag, Mi

Published in:
Smålandsposten

2009

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Lenhag, M. (2009). Hårda tider för damen i Kiev. *Smålandsposten*.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Det händer i dag

- **GÖTEBORG** Brottsoffermyndigheten arrangerar seminarium om barns utsatthet på internet.
- **STOCKHOLM** Syfestival vår, Kista Science City (till 5 april).
- **RIKSDAGEN** Interpellationsdebatt om läget på arbetsmarknaden med arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

800

Så många plasttallriker slängs efter varje måltid vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå.

Emil ger skolan bakläxa

■ Nioårige Emil Nordfjell har fått nog av läxor. – Man måste ha tid med annat också, säger han. Han utnyttjar därför sina medborgerliga rättigheter och lämnar en motion till Örnsköldsviks kommun – inga läxor i skolan. "Jag jobbar hela dagen i skolan och när jag kommer hem vill jag kunna leka, både själv och med mina kompisar. Borde vi inte hinna allt vi ska i skolan", skriver Emil. (TT)

UKRAINA · EKONOMI I KRIS (1)

LÖNESÄNKT

Är den snöskottande kvinnan på torget i Minsk statsanställd så har hennes lön sänkts med upp till 30 procent sedan oktober. Många statsanställda har inte heller fått lönen utbetald.

FOTO: MI LENNHAG

OM UKRAINA

- **Antal invånare:** 45,9 miljoner (2008).
- **Statsskick:** republik; tidigare sovjetrepublik; självständighet 1991.
- **Huvudstad:** Kiev med 2,3 milj invånare.
- **Folkgrupper:** ukrainare 78 procent, ryssar 17 procent, judar, vitryssar, rumäner, moldaver, bulgarer, polacker, ungrare, greker, tatarer, med flera.
- **BNP per invånare:** 4 320 US dollar (2008).
- **Valuta:** hryvnia (uttalas grivna).
- **Språk:** ukrainska är officiellt språk; många talar dock bara ryska.
- **Viktigaste exportvaror:** kol, metaller, jordbruksprodukter.

Hårda tider för damen i Kiev

AV MI LENNHAG

Ingen litat på bankerna. Och bankerna har inga pengar att låna ut. Den privatekonomiska paniken sprider sig i Ukraina.

Den ukrainska valutan hryvnia har tappat över 50 procent av sitt värde på ett år. Börsen har rasat nästan 90 procent och den senaste tiden har flera internationella institut sänkt landets kreditvärdering, då Ukrainas banker inte längre är solida nog för att kunna betala ut medborgarnas löner. Samtidigt får bankerna sedan en tid tillbaka inte låna utomlands.

Bedömare säger att Ukraina kan vara det land, efter Island, som har drabbats hårdast av den pågående ekonomiska krisen. Omvärlden ser på Ukraina med ökande oro.

Inrikes är perspektivet kanske än mer akut, då många människor inte längre klarar sin privatekonomi.

Den ukrainska damen på bilden ovan är statligt anställd. Hon arbetar med att vintertid skotta snö och om sommaren sopa utanför kyrkorna inom det medeltida klosterområdet Lavra i Kiev. Hon kommer att gå i pension när hon är 55. Om allt följer statistiken kommer hon att bli 73 år, medan hennes make – som troligtvis är

cirka fem år äldre – kommer att leva tills han är 62 och dö i förtid, till stor sannolikhet på grund av osund alkoholkonsumtion.

Om kvinnan på bilden hade haft ett "bättre" jobb under sovjettiden – kanske som tjänsteman, som statlig tolk eller med ett skrivbordsarbete inom militärväsendet – hade hon i dag troligtvis bott i en lägenhet som hon på 70- eller 80-talet fått gratis från staten. Lägenheten var i så fall med största sannolikhet byggd under Ukrainas motsvarighet till det svenska miljonprogrammet på under 50-talet. Många lägenheter är i dag i akut behov av renovering.

Den lägenheten fick hon i så fall köpa loss extremt billigt – kanske för 2 000 dollar – strax efter Ukrainas självständighet 1991, och utan att sedan dess behöva betala någon motsvarighet till svensk bostadsrättsavgift, utan enbart kostnader för vatten, el- och värme.

I dag äger människor dessa lägenheter – inklusive fasaden utanför sin lägenhet – vilket fått följden att höghusen i Kiev ser ut som färggranna lapptäcken där de boende var och en efter förmåga upprustar sin bostadsrätts "utsida" med olikfärgade fasadplattor och glasinbyggda balkonger.

■ **Mi Lennhag** har examina i Östeuropakunskap och statsvetenskap och genomför för närvarande en Sida-finansierad fältstudie om den informella ekonomin i Kiev och Minsk.

■ **I några artiklar** ska hon spegla hur den ekonomiska krisen drabbar Ukraina och Vitryssland.

UTBLICK

Det fördjupande materialet från Sverige och Världen.

Fick kvinnan på bilden inte en sådan lägenhet av staten under sovjettiden – det mest sannolika utifrån det arbete hon har nu – så hade hon i höstas på marknaden fått betala flera miljoner för en lägenhet i Kiev. Hennes medellön är, enligt statistiken för huvudstaden, ungefär 2 000 hryvnia (cirka 2 000 kronor). En liter mjölk kostar fem kronor, en flaska vodka 15.

Fick hon däremot ingen lägenhet till extremt förmånligt pris utan har köpt den på den vanliga marknaden, ligger hennes bolåneränta på mellan 15 och 25 procent. Har hon otur och har tagit lånet de senaste tio åren talar oddsen för att hennes lån är bundet i dollar – en valuta som hon som ukrainisk medborgare med största sannolikhet inte får växla till sig i dag.

Arbetar hon statligt är risken att hennes lön redan sänkts med upp till 30 procent sedan krisen började i oktober. Över 40 procent av ukrainarna har hittills fått reducerad lön. Därtill är det möjligt att hon faktiskt inte alls fått någon lön de senaste månaderna eftersom flera banker inte är solida nog för sådana transaktioner.

Om hon nu ens har något arbete att gå till. För enligt Kievs internationella institut för sociologisk

forskning har fyra miljoner människor förlorat jobben i Ukraina sedan oktober. Det är åtta procent av befolkningen.

Hennes pension kan bli så låg som 1 000 hryvnia, vilket gör att hon troligtvis kommer att försöka jobba till hon är 57. Det kommer hon nog inte att få eftersom statlig produktion blir alltmer olönsam och staten därför inte vill behålla de anställda längre än nödvändigt.

Skulle damen efter ett liv inom statlig produktion söka ett arbete inom privat sektor är hennes chanser små. Hon skulle helt enkelt inte anses ha vanan inne att arbeta i ett vinstmaximerande och effektiviserat företag. Sannolikheten att hon talar ett annat språk än ukrainska är stor, men i så fall är detta språk ryska och i ytterst få fall tyska.

Varje ukrainare vet att – för att inte oroa sig ständigt – är det klokt att ha pengar undanlagda som täcker försörjning i tre månader. Men inte i banker – för dem litat man inte längre på – utan helst i dollarsedlar hemma i bostaden bakom de dubbla dörrarnas tre lås. På ett privatekonomiskt plan befinner sig Ukraina alltmer i panik och oro och tankesättet är kortsiktigt och kristidsartat.